

Deltacommissaris
Postbus 90653
2509 LR Den Haag

Lelystad, 7 april 2026

Geachte Deltacommissaris, beste Co,

In het IJsselmeergebied werken we voortvarend aan de 2^e herijking van het Deltaprogramma. Graag bieden wij hierbij het resultaat aan waar wij als gebied op willen inzetten. Samengevat is ons advies om de komende zes jaar vast te houden aan de huidige beheersing van het waterpeil in de winter en te onderzoeken hoe we in de komende periode de zoetwatervoorraad stapsgewijs kunnen vergroten. We realiseren ons dat de keuzen voor het IJsselmeergebied sterk samenhangen met andere thema's en gebieden en we daarmee een grote onderlinge afhankelijkheid hebben.

De herijking vraagt om een zorgvuldige en integrale afweging van alle functies in ons gebied. We waarderen het intensieve meedenken van de maatschappelijke organisaties van het Overlegorgaan IJsselmeergebied (ROIJ). Zij onderschrijven het voorliggende advies t.b.v. de 2e herijking van het IJsselmeergebied en geven ons een aantal aanbevelingen, welke in deze brief zijn weergegeven.

Voor de uitvoering van de strategie van het IJsselmeergebied zijn we afhankelijk van besluitvorming omtrent de afvoercapaciteit en de aanvoer van zoetwater. Het gesprek wordt aan meerdere tafels gevoerd.

Bij deze doen we een dringend appèl op u om er zorg voor te dragen dat het proces ook in samenhang duidelijk en uitlegbaar is voor de buitenwereld, door een tijdslijn, duidelijke ontwikkelagenda, waar noodzakelijke duidelijke kaders en besluiten vanuit andere deltaprogramma's zichtbaar in zijn, om ook draagvlak vanuit de regio te behouden. Daarnaast vragen we u om u vanuit uw rol en positie in te spannen voor:

I. Een betere financiële basis om de meest urgente problemen in het waterbeheer op te lossen.

De huidige beschikbare middelen voor klimaatadaptatie zijn ontoereikend om de meest noodzakelijke maatregelen tijdig uit te kunnen voeren en de rekening niet naar de toekomst door te schuiven.

In ons gebied leidt dat tot acute knelpunten, zoals;

- a. *de bestaande spuisluizen in de Afsluitdijk zijn aan het einde van hun levensduur en voldoen niet meer aan de normen voor waterveiligheid;*
- b. *de afvoercapaciteit moet sneller dan gedacht verder worden uitgebreid.*

Als de afvoercapaciteit op de Afsluitdijk niet op orde is, nemen de risico's voor waterveiligheid en wateroverlast in het gebied toe.

Zonder deze basale investeringen ten behoeve van een klimaat robuuste omgeving kan het IJsselmeergebied niet veilig worden gehouden, met overstromingen, langdurige stagnatie van de drinkwaterinname door verzilting, grote schade aan de natuur, landbouw en gebouwde omgeving en met overlast en hoge kosten tot gevolg. Een verkenning van oplossingen kan nu niet starten omdat er geen zicht is op financiering, terwijl de tijd voor uitvoering (2040) beperkt is.

II. Aanpassen van de afvoerverdeling

Vergroten van de zoetwatervoorraad in het IJsselmeergebied om weerbaar te blijven bij toenemende watertekorten moet hand in hand gaan met voldoende aanvoer. Vasthouden van zo veel mogelijk zoetwater in de regio is het eerste wat we moeten doen om droogte te voorkomen. Ook vanuit landelijk perspectief is het dan verstandig om het IJsselmeergebied daar goed voor te benutten en minder kostbaar zoetwater naar zee af te voeren.

Voor het IJsselmeergebied is aanpassen van de afvoerverdeling over de Rijntakken bij laagwater cruciaal, onder meer om de zoetwaterbuffer tijdig te vullen. Dat wil zeggen dat bij lagere Rijnafvoer een groter aandeel naar het Pannerdesch Kanaal gaat. Daarnaast kan met slimme inzet van stuw Driel het water bij lage afvoeren beter worden gestuurd naar waar het het hardst nodig is: via de IJssel naar het IJsselmeergebied of via de Neder-Rijn en Lek naar het westen van het land. De mogelijkheden van dit 'situationeel sturen' nemen toe naarmate de afvoerverdeling wijzigt.

Het ROIJ adviseert daarnaast om te besluiten tot meer wateraanvoer in het voorjaar voor het IJsselmeergebied, met name voor de landbouw in het voorzieningsgebied en ter compensatie van de grotere watervraag in de veenweidegebieden.

III. Samenhang doelen Deltaprogramma met waterkwaliteit- en natuuropgaven

De doelen van het Deltaprogramma hangen nauw samen met waterkwaliteit- en natuuropgaven.

De studie *Natuur, peilbeheer en klimaatverandering in het IJsselmeergebied* (Deltares, 2025) laat zien dat substantiële veranderingen in het waterbeheer in het IJsselmeergebied, zoals verhogen van het zomerpeil of het winterpeil, direct raken aan de wettelijke natuurdoelen. Andersom vraagt een robuuster ecosysteem om een ander (natuurlijker) peilbeheer. De effecten op de ecologische doelen in het gebied zullen we zorgvuldig moeten meewegen.

Dit vraagt om principiële keuzen; zetten we in op het behoud van de bestaande natuurwaarden in een tegennatuurlijk systeem of werken we toe naar een veerkrachtig, robuust systeem met een natuurlijker seizoensritmiek? Hoe versterken we het watersysteem, zonder dat dit ten koste gaat van de natuurwaarden? En zijn we in staat om het principiële gesprek te voeren over de toekomst van het systeem terwijl we in het hier en nu gebonden zijn aan strikte wetgeving?

IV. Integraliteit, solidariteit en onderlinge verevening van lusten en lasten van grote transformaties

Klimaatadaptatie vraagt onvermijdelijk aanpassing van watersystemen, landgebruik en van de maatschappij. Daarbij zullen bovendien alle regionale ruimtelijke effecten van de herijking helder in beeld gebracht moeten worden. Ook ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit in het gehele gebied, waarbij het naast de toekomstwaarde nadrukkelijk ook om de gebruikswaarde en belevingswaarde gaat, zoals bij de woonopgave en economische functies.

Wij steunen zeer het voorstel om een verkenning te starten naar de financiële opgaven in het Deltaprogramma voor de lange termijn en de maakbaarheid daarvan. Elk ingreep is een verdelingsvraagstuk tussen lusten en lasten. Daarbij zien we dat de lusten vaak niet op dezelfde plek landen als de lasten. Het is van groot belang daarin solidariteit na te streven, aandacht te besteden aan de economische schade en de draagkracht en uitvoeringskracht van organisaties in relatie tot gevolgschade en de acceptatie van schade.

Platform IJsselmeergebied biedt de tafel om daarover het gesprek te voeren. Dit is een regio die zich wil aanpassen aan een nieuwe werkelijkheid en daarover voeren wij in diverse gremia al gesprekken. Daarbij is het van groot belang met inzet van participatie onze achterban mee te nemen in te maken keuzes. We willen samen werken aan oplossingen en kijken wat we zelf kunnen doen vanuit eigen taken en middelen om bij te dragen aan klimaatadaptatie. Wij zetten ons als regio in om meer water vast te houden en water te besparen, om zo de watervraag te beperken. Om deze reden doen wij ook de suggestie voor een programma IJsselmeergebied.

In aanvulling hierop heeft het ROIJ de volgende aanbevelingen aan BPIJ gedaan:

- *De bepaling van effecten van mogelijke peilwijzigingen:* Het bepalen van de omvang van alle effecten van mogelijke peilwijzigingen is een essentiële opgave binnen de ontwikkelagenda. De ROIJ-deelnemers bieden graag hun kennis, ervaring en kunde aan om hierbij te ondersteunen.
- *Het opstellen van het voorgestelde Ecologisch Masterplan.* De bedreigingen en kansen voor de natuur van mogelijke maatregelen van de herijking zijn uit de huidige stukken beperkt af te leiden. Het functioneren van het huidige ecosysteem van het IJsselmeergebied laat nu al te wensen over, wat leidt tot onvoldoende natuur- en waterkwaliteit en biodiversiteit. Een nadere uitwerking is essentieel.
- *De behoefte aan een integrale gebiedsvisie.* Het ROIJ adviseert het opstellen van een integrale (ruimtelijke) toekomstvisie voor het IJsselmeergebied, waarin waterveiligheid, zoetwatervoorziening, natuur, landschap, economie en cultuur in één samenhangend verhaal worden gebracht. Deze visie vormt een gedeeld kompas voor bestuurders, bewoners en gebruikers, en geeft richting aan keuzes over peilbeheer, ecologische corridors en economische functies. Het ROIJ ziet uit naar de gezamenlijke uitwerking.
- *De invulling van het eigenaarschap ruimtelijke kwaliteit en vitale economie.* Als vervolg op de eerdere inzet voor de ruimtelijke kwaliteit, opteert het ROIJ hierbij voor een rol, met eigenaarschap, voor het thema ruimtelijke kwaliteit en vitale economie. Sectorale ontwikkelingsvisies zijn hierbij nodig. De vitaliteit van de economie in het IJsselmeergebied berust op een integrale benadering: ecologie, waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid zijn randvoorwaarden voor landbouw, visserij, scheepvaart, zandwinning, recreatie en energie. Economische functies horen elkaar te versterken en niet te verdringen. Het succes daarvoor hangt af van samenwerking, balans in, medegebruik en behoud, zodat het gebied ook voor toekomstige generaties leefbaar en economisch waardevol blijft.

Het volledige advies van het ROIJ is als bijlage bij de brief gevoegd.

Bovenstaande in acht nemend, verzoeken wij u/willen wij jou vragen om:

ad I In uw gesprekken met de minister van I&W aan te kaarten dat het Deltafonds onvoldoende is gevuld om zelfs de meest urgente problemen in het waterbeheer aan te pakken. Daarbij gaat het niet alleen om het Deltafonds. Immers ook de regio ontbreekt het aan voldoende middelen. Investeringen in zowel de Afsluitdijk, maatregelen in de Rijntakken (RvR 2.0) als de regionale maatregelen zijn nodig. Om die reden vragen wij nadrukkelijk aandacht voor zekerheid in de budgetten voor maatregelen in het hoofdwatersysteem en maatregelen in de regio.

ad II Aanpassen van de afvoerverdeling over de Rijntakken bij laagwater op te nemen in uw advies over de herijking aan het kabinet. Dat is ook nodig om de urgentie van uitvoering van Ruimte voor de rivier 2.0 te onderstrepen.

ad III De wederzijdse afhankelijkheid tussen water- en natuuropgaven te verankeren in de werkwijze van het Deltaprogramma en te pleiten voor een nauw samenspel tussen de ministers van IenW en LVVN.

ad IV In de verdere uitwerking van het Deltaprogramma de ruimtelijke en economische consequenties in nauwe afstemming met het ministerie van VRO mee te nemen en zo de samenhang van het Deltaprogramma en de Nota Ruimte te borgen. Het gesprek over verevening en onderlinge solidariteit te initiëren en faciliteren.

Wij nemen daarin onze verantwoordelijkheid om binnen ons vermogen vervolgstappen te zetten en de samenhang te bewaken. U mag ons hierop aanspreken. Een opgave van deze omvang kunnen we niet alleen. Wij vertrouwen erop dat u ons hierbij vanuit uw rol en positie helpt. Graag gaan wij hierover met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Luzette Kroon
Dijkgraaf Wetterskip Fryslân,
co-voorzitter Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied

Sjaak Simonse
Gedeputeerde provincie Flevoland,
co-voorzitter Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied

Bijlage:
Brief ROIJ